

Stockholm den 3 juli 2015

R-2015/1131

Till Justitiedepartementet

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 23 juni 2015 beretts tillfälle att avge yttrande över Konsultation på ansökningsavgifter m.m. (den enhetliga patentdomstolen).

Baserat på principen i artikel 36 (1) i Avtalet om en enhetlig patentdomstol (2013/C 175/01) (Avtalet) - att domstolens budget ska finansieras av domstolens egna finansiella intäkter - och uppskattningar av förväntad aktivitetsmängd, personal och driftskostnader föreslår Preparatory Committee i ”*Consultation Document on Rules on Court fees and recoverable costs*” (May 2015) vissa kostnadstabeller för domstolsavgifter samt vissa takbelopp för ersättning för rättegångskostnader.

Sammanfattning

Advokatsamfundet konstaterar att förslaget avser ett domstolssystem med betydande avgifter för inledande av talan samt på förhand bestämda maximala belopp för ersättning av rättegångskostnader. Det avviker påtagligt från hur det svenska domstolssystemet är upplagt. Det gör det svårt att överblicka hur systemet kommer att fungera samt om det kommer att gynna eller missgynna vissa parter. Det torde dock föreligga en stor risk att systemet kan missgynna mindre företag (SME) även om undantag föreslås för vissa parter för att begränsa negativa kostnadseffekter. Värdebaserade rättegångskostnadstak, som föreslås, innebär också tillämpningssvårigheter och skapar osäkerhet kring kostnader. Sammantaget anser Advokatsamfundet att den ringa förutsebarhet som förslaget innebär utgör starka betänkligheter utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv.

Detaljerade synpunkter

1. På sidan 7, stycke (iii) föreligger otydlighet angående definitionen av en ” allmän forskningsorganisation” (*public research organization*), vilket sägs omfatta en ”ideell organisation enligt nationell lag” och en ” internationell organisation”. Med anledning av stycke (ii) där en ”ideell organisation” definieras, framstår det som oklart för läsaren hur en ”ideell organisation” enligt stycke (iii) ska förstås. Om innebörden i stycke (iii) ska vara ”en nationell eller en internationell organisation som huvudsakligen bedriver verksamhet genom forskning eller teknologisk utveckling”, bör ordalydelsen ändras i överensstämmelse med detta. Om så inte är fallet krävs det ett tydliggörande.
2. Artikel 36 (3) i Avtalet stadgar bland annat att avgiftssystemet ska erbjuda lämpliga och specifika instrument för att försäkra ett rimligt tillträde till domstolsprövning, särskilt för SME:s och vissa andra organisationer med begränsade finansiella resurser. I detta syfte lämnar Preparatory Committee förslag på två alternativa lösningar. För det första, ett förslag där stöd ges åt alla parter och där fokus ligger på särskilda beteenden, vilket tillåter återbetalning av såväl fast som värdebaserad avgift, med en klausul (stycke 7 på sidan 4/23) enligt vilken en part kan begära återbetalning eller nedsättning om dess ekonomiska existens hotas av rättegångskostnaderna (alternativ 1). För det andra, ett förslag som är inriktat på SME:s och andra juridiska personer, vilka typiskt sett har begränsade finansiella resurser (nedan inkluderade i begreppet SME:s) (alternativ 2). Det första förslaget har fördelen av att vara relativt enkelt och uppmuntrande bland annat till förlikningar i båda parternas intresse, inte bara när det gäller SME:s utan för alla slags parter. Däremot förefaller det tveksamt om det första förslaget kommer att innebära tillräcklig lättnad för SME:s och andra finansiellt svaga verksamheter där avgifter och rättegångskostnader vid föreslagna nivåer i många fall kommer ha en kännbar påverkan på deras finanser utan att hota deras ekonomiska situation. Det andra förslaget innehåller undantag från värdebaserade avgifter. Däremot kommer SME:s i det här alternativet fortfarande att få betala hela den fasta avgiften. Advokatsamfundet ser en fara i att de fasta avgifterna (som har en grundavgift på 11 000 Euro och en tilläggsavgift - baserad på tvistens värde - som sträcker sig från 0 upp till 220 000 Euro) i många fall kommer att få antingen en avskräckande effekt eller ses som ett hinder för SME:s att vidta rättsliga åtgärder i fall där de från en objektiv synpunkt har grundad anledning att göra det.
3. I avsaknad av erfarenhet av effekterna från någondera av systemen (alternativ 1 och 2), har Advokatsamfundet inte någon bestämd åsikt beträffande något av förslagen, men lutar åt att föredra alternativ 2, eftersom det tycks överensstämma bättre med behoven hos ekonomiskt svagare SME:s. Advokatsamfundet vill dock föreslå att bestämmelsen i stycke 7 på sidan 4/23 införs i alternativ 2, vilket därigenom erbjuder ytterligare hjälp för särskilt ekonomiskt sårbara parter.
4. Enligt artikel 69 (1) i Avtalet ska den vinnande parten få ersättning för skäliga och proportionerliga rättegångskostnader och andra utgifter åsamkade av den

förlorande parten upp till ett visst tak, som bestämts i enlighet med rättegångsreglerna (*Rules of Procedure*). Det är viktigt att taken bestäms på en tillräckligt hög nivå för att den vinnande parten normalt ska få full kompensation, med hänsyn till faktorer som målets omfattning och komplexitet, vilket kommer vara relevant i förhållande till det arvode parten får betala till ombudet. Således ska taken ses som ett verkligt tak i stället för ett standardbelopp utan hänsyn tas till målets omfattning och komplexitet.

5. Rättegångens värde är av betydelse både i fall där en värdebaserad avgift ska bestämmas (stycke II av kostnadstabellerna antagna av ”*the Administrative Committee of the Preparatory Committee*”) och i fall där ersättning för rättegångskostnader ska bestämmas upp till vissa tak, som anges på sidan 13 i ”*the Consultation Document*”. Beloppstaken används också på olika rättsliga åtgärder och förfaranden i stycke III, där domstolsavgifterna är fasta och inga värdebaserade arvoden bestäms. Värdebedömningen i ogiltighetsmål skiljer sig i betydande mån från värdebedömningen i ett intrångsmål. Dessutom är det mindre tydligt hur uträkningen ska göras. Av detta, men även andra, skäl kommer de riktlinjer, som enligt uppgift på sidan 23 i ”*the Consultation Document*” kommer att tas fram, att vara av stor vikt för den objektiva värdebedömningen av tvisterna. Riktlinjerna bör också ge tydliga anvisningar om hur rättegångskostnaderna ska fördelas mellan parterna i olika intrångs- och ogiltighetssituationer.
6. Advokatsamfundet vill som allmän observation även framhålla att rimligt tillträde till domstolsprövning för SME:s förutsätter att avgifterna bestäms till så låga nivåer att risken för att behöva avstå från att söka rättvisa undviks eller i vart fall minimeras. ”*The Consultation Document*” innehåller ingen närmare information hur Preparatory Committee kom fram till de belopp eller skalor som nu är föreslagna. Det är i alla parterns intresse, men särskilt för SME:s, att inte enbart uträkningen av avgifterna utan även att administrationen och arbetet vid domstolssystemet granskas i detalj för att tillförsäkra kostnadseffektiva lösningar.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg